

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פְּרִשֶׁת תְּזַרִיעַ מִצָּרַע

ה' אייר תשפ"א

הפטרה: וארבעה אנשים היו מצורעים

יציאת שבת ר"ת 20:30

כ' לעומר – אבות פרק ב'

יום שני בערב ברכת הלבנה

גיליון 615

כניסת השבת:

18:40

ירושלים: 18:33

יציאת השבת:

19:50

ירושלים: 19:48

מגדול ישועות מלכו

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

פרשת תזריע פותחת בהולדה ובצמיחה. בזהר הקדוש מובא הקושי של כנסת ישראל ושל השכינה במקום הגלות. עם ישראל גלה לאחר חורבן בית המקדש מארץ ישראל ועמו השכינה. 'עמו אנוכי בצרה', 'ובכל צרתם לו צר', מכאן שכל מקום שגלו ישראל שכינה עמם. ואולם, לפי הזוהר, צמיחה אינה יכולה לבוא במקום הגלות, רק בארץ ישראל!

והנה זכינו לשוב לארצנו ולהתיישב על אדמתנו. תפילת כל הדורות באלפיים שנות גלותנו נענתה. 'וקבץ נפוצותנו מארבע קצוות הארץ, והביאנו לציון עירך ברינה'. כל חזון הנביאים מתקיים לנגד עינינו. פעמים שאנו מסתכלים על המציאות וזוכים לראות את יד ה' הפועלת בעולם. אם אנו לא מעריכים די הצורך את המתנה של ארץ ישראל, הרי שאויבנו מזכירים לנו את טובה של הארץ, כאילו לומר: איך אינכם מעריכים את המתנה שקיבלתם? אתם רוצים שניקה אותה מכם?

כיום ארץ ישראל היא אחת המדינות הבטוחות בעולם בעידן מגפת הקורונה, רוב מחוסן, תחלואה יורדת והמרחב הציבורי נפתח כמו פעם. מוטלת עלינו חובה גדולה להודות לבורא על כל הטוב אשר גמלנו ולהתפלל שיתקיימו בנו דברי דוד המלך בסיום תפילתו, הנזכרים גם בברכת המזון: "מגדול ישועות מלכו ועשה חסד למשיחו לדוד ולזרעו עד עולם", בגאולה השלימה בקרוב, אמן.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שורין. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריה מספר חשבון: 123459

מצורע – זה המוציא שם רע

לפי דברי רבותינו הצרעת באה כעונש על דיבור לשון הרע וכדרך הנטריקון: "מצורע, זה המוציא שם רע". ולכן השתיקה יפה וכך אומר התנא באבות (א, יז):
שְׁמַעוֹן בְּנוֹ אוֹמֵר, כָּל יְמֵי גְדֻלָּתִי בֵּין הַחֲכָמִים, וְלֹא מִצָּאֲתִי לְגוֹף טוֹב אֱלֹא שְׁתִּיקָה. וְלֹא הַמְדִּירֵשׁ הוּא הָעֵקֶר, אֱלֹא הַמַּעֲשֶׂה. וְכָל הַמְרַבֶּה דְּבָרִים, מְבִיא חֲטָא:

שמעון בנו אומר - רבן שמעון בנו של רבן גמליאל הזקן, עמד בראש הסנהדרין בדור החורבן. כנראה שהחזיק בנשיאות זמן קצר בלבד, שכן אביו האריך ימים והגיע לזקנה מופלגת, ואילו רבן שמעון עצמו היה מראשוני 'עשרת הרוגי מלכות'. יתכן ומאמר זה (היחידי שנשתמר ממנו) נאמר על ידו קודם שמונה לנשיא ולכן נזכר בשמו בלא כינוי "רבן". על גדולתו, תעיד העובדה שבמאבק שפרץ בין בנו רבן גמליאל דיבנה, (עיין ברכות כח, א) לבין רבי יהושע בן חנניה ואשר בעקבותיו הודח רבן גמליאל ממושרתו. בא רבן גמליאל לבקש את סליחת רבי יהושע על שפגע בכבודו, אך רבי יהושע מיאן למחול לו, עד שאמר רבן גמליאל: "עשה בשביל כבוד אבא", אז התפייס עמו רבי יהושע מיד. כל כך היה מכובד זכרו של רבן שמעון בעיני החכמים.

כל ימי גדלתי בין החכמים, ולא מצאתי לגוף טוב אלא שתיקה - מתוך ניסיון חייו של רבן שמעון, שהיה בן למשפחת הנשיאים חכמי הדור אמר: "כל ימי גדלתי בין החכמים". ומבין כל מאמריהם ודרכי התנהגותם, "לא מצאתי לגוף טוב אלא השתיקה". ובמסכת דרך ארץ (ו, ד): "תני רבי חייא, יפה שתיקה לחכמים, קל וחומר לטפשים, כך אמר שלמה: 'גם אויל מחריש חכם יחשב', ואין צריך לומר חכם מחריש". שתיקתו של אדם בדרך כלל מועילה לו הרבה יותר מדיבורו וכבר אמרו (מגילה יח, א): "מילה בסלע משתוקא בתריין",

ופירש רש"י: 'אם תרצה לקנות הדבור בסלע, תקנה השתיקה בשתים'. אפילו בזמן שמחרפים אדם, יפה שתיקה. ביחס לשתיקה כזו אמר שלמה (משלי כג, ד): "אל תען כסיל כאולתו". ובתלמוד (שבת פח, ב) האריכו במעלתו של האדם השומע את דברי מחרפיו ואינו משיב להם דבר, באומרים: "העלובין ואינן עולבין, שומעין חרפתן ואינן משיבין, עושין מאהבה ושמחין ביסורין - עליהן הכתוב (שופטים ה) אומר: 'ואוהביו כצאת השמש בגבורתו'".

מעצם חשיבות הדבר, תקנו חכמנו לומר בסיום תפילת שמונה עשרה: "אלוקי נצור לשוני מרע, ושפתותי מדבר מרמה, ולמקללי נפשי תדום, ונפשי כעפר לכל תהיה". בקשה מופלאה, שה' יהא בעזרנו לנצור ולסגור את לשוננו מדבר רע ואת שפתנו מלדבר מרמה. אך לא די בשתיקה כזו, אלא אפילו אם מתגרים בך ומקללים אותך עליך לשתוק! עשה עצמך כעפר הזה, שהכל דורכים עליו ואין הם מזיקים אותו בהליכתם. רק מתוך כך יכול האדם להגיע להמשך הבקשה הנאמרת שם: "פתח לבי בתורתך, ואחרי מצוותיך תרדוף נפשי".

ולא המדרש הוא העיקר אלא המעשה - לימוד תורה הוא עיסוקו העיקרי של אדם מישראל, וכך אנו אומרים בכל יום: "ותלמוד תורה כנגד כולם". אעפ"כ לא הלימוד הוא העיקר אלא המעשה. לימוד התורה בפני עצמו כמדע ולא כתורת חיים פסול הוא. וכך אמרו בגמרא (יבמות קט, ב): "רבי

יוסי אומר: כל האומר אין לו תורה - אין לו תורה. פשיטא! אלא כל האומר אין לו אלא תורה - אין לו אלא תורה. הא נמי פשיטא! אלא דאפילו תורה אין לו. מאי טעמא? אמר רב פפא, אמר קרא: (דברים ה') 'ולמדתם... ועשיתם', כל שישנו בעשיה ישנו בלמידה, כל שאינו בעשיה אינו בלמידה". רק לימוד המוביל למעשה כשר, כי המעשה הוא העיקר. גם מדבריו אלו של רבן שמעון למדנו את החשיבות למעט בדיבור, אפילו שהוא עסוק בדברי תורה, כי העיקר המעשה.

וכל המרבה דברים מביא חטא - המרבה בשיחה עלול לומר דברים שאין צריך לאומרם ושראו שלא ישמעו, וכבר אמר שלמה בחכמתו (משלי י', י"ט): "ברוב דברים לא יחדל פשע". בתלמוד מובאים סיפורים רבים על כאלו שלא שמרו את לשונם ובדיבורם הביאו סכנה על חבריהם. ידוע המעשה (שבת לג, ב) ברבי יהודה וברבי יוסי ורבי שמעון שישבו ודנו במעשיהם של הרומיים בארץ אם נאים הם או לא. וישב יהודה בין גרים לפניהם ואח"כ סיפר את דבריהם ונשמעו למלכות. כאן המקום להדגיש כי יהודה בן גרים לא סיפר דבריהם למלכות, כפי שחושבים בטעות. וכבר רש"י במקום מעיר: "וסיפר דבריהם - לתלמידיו או לאביו ואמו, ולא השמיען למלכות, ונשמעו על ידו למלכות". וגרם בדיבורו זה גזירה על רשב"י שיהרג והיה רבי שמעון צריך לברות. וכשחזר רשב"י, אחר ביטול הגזירה, העניש את יהודה בן גרים.

אולם גם באמירה מחוייבת כגון בתפילה ובמצוות, אין להוסיף דיבורים מיותרים. על אדם וחזה נאסר לאכול מעץ הדעת (בראשית ב', יז): "ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו, כי ביום אוכלך ממנו מות תמות". ואולם כאשר בא הנחש לפתות את חוה הוסיפה היא איסור (שם ג, ג): "ומפרי העץ אשר בתוך הגן אמר אלוקים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו פן תמותו". הנחש דחה את חוה על העץ באומרו לה - כשם שאין מיתה בנגיעה כך אין מיתה באכילה. תוספת האיסור שהוסיפה חוה גרמה שיכשלו בגוף העבירה, ומכאן למדו חכמים: "כל המוסיף - גורע".

אפילו בתפילת חנה, אמו הצדקת של שמואל הנביא, אשר הקדישתו לעבודת ה'. נאמר (שמואל א', א, כב): "והביאותיו ונראה את פני ה' וישב שם עד עולם". המילים 'עד עולם' מיותרות. הגבלת הזמן 'עד עולם', מזכירה לנו יציאת עבד נרצע ביובל. (שמות כא, ו): "והגישו אדוניו אל הדלת או אל המזוזה ורצע אדוניו את אזנו במרצע ועבדו לעולם". כך אנו מוצאים גם אצל הלויים (במדבר ה, כה): "ומבן חמישים ישוב מצבא העבודה". עולמם של הלויים חמישים שנה. תפילת חנה התקבלה במלואה: בגיל שנתיים הובא שמואל למשכן ונפטר בדיוק לאחר חמישים שנה בגיל חמישים ושתיים שנה, גם במקרה זה תוספת הלשון גרמה לחסרון.

בדומה לכך מובא בתלמוד (ברכות לג, ב): "ההוא דנחית קמיה דרבי חנינא, אמר: 'האל הגדול הגבור והנורא והאדיר והעוז והיוראי החזק והאמיץ והודאי והנכבד'. המתין לו עד דסיים, כי סיים אמר ליה: סיימתינהו לכולהו שבחי דמרך? למה לי כולי האי? אנן הני תלת דאמרין - אי לא דאמרניהו משה רבינו באורייתא, ואתו אנשי כנסת הגדולה ותקנינהו בתפלה - לא הוינן יכולין למימר להו, ואת אמרת כולי האי ואזלת! משל, למלך בשר ודם שהיו לו אלף אלפים דינרי זהב, והיו מקלסין אותו בשל כסף, והלא גנאי הוא לו!" כנגד כל אלו הורה התנא שימעט האדם בדיבורו. [על פי ספר "מעשה אבות"]

מהלכות ספירת העומר

א. המנהג בכל תפוצות ישראל שלא לשאת אשה בימי הספירה מפסח ועד ל"ד לעומר, מפני שבאותו פרק זמן מתו באסכרה עשרים וארבעה אלף תלמידי רבי עקיבא, ונשאר העולם שמם, עד שבא רבי עקיבא אצל רבותיו שבדרום ושנאה להם, והם רבי מאיר ורבי יהודה, ורבי יוסי, ורבי שמעון, ורבי אלעזר, והם הם שהעמידו את התורה מאותו הדור והלאה. ונהגו העם להתאבל על תלמידי רבי עקיבא שמתו, ולהימנע משמחה. ובהיות שפסקו למות בפרוס עצרת, כלומר, חצי חודש, דהיינו חמשה עשר יום קודם חג השבועות, שהוא ל"ד לעומר, מותרים לישא מאותו יום ואילך. וכן המנהג בעיה"ק ירושלים, אצל כל הספרדים ועדות המזרח, ואף ביום ל"ד בבוקר מותר. ואחינו האשכנזים נוהגים כמו שכתב הרמ"א להתיר לעשות נישואין רק בל"ג בעומר. והמיקל גם בליל ל"ג לעומר יש לו על מה שיסמוך.

ב. אם החתן ספרדי והכלה מבנות אשכנז, או להיפך, הולכים בזה אחר העדה של החתן, בין להקל ובין להחמיר. שהכל תלוי בחתן שהוא מחוייב בפריה ורביה. ובו תלוי עיקר השמחה, ואין הדבר תלוי בכלה. ואם יש חשש שיבואו לידי איסורים, יש להקל.

ג. מעיקר הדין מי שלא קיים פריה ורביה, דהיינו שאין לו בן ובת, יכול לישא אשה בתוך ימי הספירה, ומכל מקום גם בזה נהגו שלא לישא אשה כלל עד ל"ד לעומר, ואין לשנות המנהג. אולם אם יש שעת הדחק גדול יש להסתמך על עיקר הדין ולהתחשב בזה בתור הוראת שעה, כדי להתיר הנישואין. ואם אפשר טוב לעשות הנישואין בראש חודש אייר. מותר להחזיר גרושתו מן הנישואין בימי העומר.

ד. חתן ספרדי שלא קיים מצות פריה ורביה, שנרשם לנישואין בל"ג לעומר, מחוסר ידיעה, ושלה הזמנות לכלולותיו, רשאים לערוך לו חופה וקידושין בל"ג לעומר. מותר לחתן להסתפר ביום חופתו בתוך ימי הספירה. בשנה שחל ל"ג לעומר בערב שבת מותר להקדים הנישואין בליל ל"ג בעומר, ליל ששי, לחתן שלא קיים פריה ורביה, ובאופן שיש צורך להקדים הנישואין לערב שבת.

ה. גם הנוהגים להקל בכל ימות השנה לשמוע שירי קודש המלווים בכלי נגינה, דרך הרדיו והרשם קול, נכון שיחמירו בימי הספירה שלא לשמוע בהם שירים המלווים עם כלי נגינה, או שמיעת כלי שיר מטיפים. ומכל מקום שירה בפה כשהיא דרך הודאה להשי"ת, בלי כלי נגינה, מותרת אף בימים אלה, ומכל שכן שמותר להשמיע נעימה בתפלה, או בשעה שעוסק בתורה, וכל שכן בשבתות שבתוך ימי הספירה, ואין להחמיר בזה כלל. ובשמחת מצוה כגון מילה, או פדיון הבן, או סיום מסכתא, או בר מצוה, מותר לשמוע שירי קודש המלווים בכלי נגינה, שכל שהיא שמחת מצוה יש להקל בדבר.

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

עלון זה מוקדש:

לחפצות: אברהם ולאח ציטרון. שרה בת שמוחה. ציפורה ורחשע לוי. ביבה אלימלך. ישי הלוי. עורבן משה. תקוה בת עזיזה. אלחנא בת ג'אן. אסנת בת זאב. מול בת ענולה. אברהם בן רחל. הרחמים בן סולמנה. דראל בן אביגיל. אלינה בת סליחה. ישי ורחל לוי. חנה בת זוהרה. מיטל מוריה אדרי. יוסף בן בן מילך. שמעון אורליא. יצחק דרעי ור"ו. להחיות נעדר צד"ל ושבויין ובהם: אורון שאול, הדר גולדין, גיא חובר, רון ארד, יהודה כין, צבי פלדמן.

לעילוי נשמת: הגר"ע יוסף צוק"ל. הגר"מ אליהו צוק"ל. רבי מסעוד מלול זצ"ל. רבי יצחק שושן זצ"ל. רבי יעקב שושן. יונה יונה. סופר מנחם. יעקב בנציון. מקסים חיים דרעי. הרב אברהם צוקרמן. נדיר נחום. ישראל אברהם נתן. שלמה בן מרים. יצחק ועמרם אטיאס. אורן מועלם. אליהו מייטו. דוד גרוסברג. עמוס דמרי. רוי שלמה. סימנטוב משה יהודה. יצחק זק"ב בן סוליקה. נעים משה. אהרן מורדי. יצחק ושמחה אילון. נסים וסוליקה שושן. נדירה שמעון. יפה וגורי. לייט שבת. חנה יצחקי. אסתר חוד. אסתר בת תורא. אליהו בת פריחה. מרים קדושים. תורצה זמרון. אסתר וענבר נחום. דן ונועה זורע. דניאל אלמליח. יצחק ולאח אסטרות. אליהו אדרי. עזיזה עמוס. רות יעקב. חיה רחל לוי. יונה שרעבי. מרים יהודה. שמואל למברגר. נעימה בת מלודה. עליזה מועלם. עליזה כהן. שרה אורליא. אברהם אדרי. יוסף אלקובי. מיכאל ועקנין. חסיבה ששפטוש. עישה דקן. ברכה סופן. כמישה דידן. כמישה כהן. אליס מובל. מרים בת רחל. אילה שחר ז"ל.

ולע"ז הנספים בשואה ובהם: אלכסנדר שנדר, שושנה רוזה, רפאל פריץ, וציפיליה צילה לבית משפחת ציטרון הי"ד.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה